

J. HAYDN

EMLÉKÉV

2009

**IN MEMORIAM
JOSEPH HAYDN
1732-1809**

**Capella Savaria
Kamarazenekar**
Művészeti vezető: Kalló Zsolt

Capella Cantorum
Művészeti vezető: Paulik Ákos

Zádori Mária

A XVIII. századi Eszterháza és Kismarton J. Haydn muzsikájával írta be magát az európai és egyetemes zene-történetbe.

Az 1959-ben Budapesten megrendezett nemzetközi Haydn-kongresszuson Kodály Zoltán a következőképpen fogalmazott:

„J. Haydn művészete nem halványult el a több, mint kétszáz év alatt. Életművének tudományos feldolgozása a XX. századra maradt. „Haydn József (így olvashatjuk nevét a fertődi Muzsikaház falán látható emléktáblán is...) volt az első, aki „all' ongarese” feliratú darabjaival világszerte hirdette, hogy itt egy sajátos, minden mástól elütő zenei kifejezőmód él.”

Fertődön, a muzsika városában élő polgároknak megtisztelő kötelességük J. Haydn emlékét ápolni. Már csak azért is, mert 1769-90 között (a Muzsikaház felépülésétől Esterházy Miklós herceg haláláig) annak az eszterhá-

zi háznak volt lakója muzsikustársaival és az operaénekesekkel együtt, amelyet ma is Muzsikaháznak hívunk, ahol a zeneszerző nevét viselő zeneiskola is működik.

Az épület emeleti szárnyában emléket múzeum, emlékszoba őriz. Eszterházan írt művei, önéletrajza, Borsos Miklós mellszobra idézik szellemét, emlékeztetnek arra, hogy J. Haydn életének, munkásságának legtermékenyebb részét élte itt!

A születésnapokat ünnepelni, a halál-évfordulókra emlékezni illik.

A zenei világ, a kultúrát-művészeteket tisztelők és szeretők ebben az évben, 2009-ben halálának 200. évfordulóján különös tisztelettel adóznak a zeneköltő J. Haydn emlékének.

Így történt ez Fertődön is, ahol a zeneiskola egész tanévét J. Haydnra emlékezve tervezte. Fertőd Város Önkormányzata támogatásával az Esterházy Pál Alapítvány könyvkiadás-

sal emlékezett az 1959-es Haydn ünnepségekre, felidézve a háromszoros Kossuth-díjas Kodály Zoltán fertődi látogatását és a Fertődi Haydn Kórus működését. Halálának évfordulóján a nemzetközileg is elismert szombathelyi Capella Savaria Kamarazenekar, a Capella Cantorum Énekegyüttes és Zádori Mária hangversenye volt a nap egyik legkiemelkedőbb eseménye, amelynek mecénása az Önkormányzat volt. Szokolay Sándor Kossuth-díjas zeneszerző, a Corvin-lánc kitüntette szép ívű beszéddel nyitotta meg az ünnepi hangversenyt. Az emlékeztető koncertfelvételt tartalmazza a Fertőd Város Önkormányzata által kiadott CD lemez.

„Gyakran, amidőn sokféle munkámban nehézségekkel küszködöm és amikor nehezemre esik tovább rónom a megkezdett utat – egy titkos hang suttoja nekem: oly kevés a derűs és elégedett ember, bánat és gond űzi őket szüntelen, a te munkád olykor tán

forrás, amelyből a gondterhelt ember néhány pillanatra nyugodalmat, enyhülést merít. Ez volt hatalmas mozgatóm, amely tovább haladnom készítetett. . .”

(J. Haydn)

A **Capella Savaria** a legrégebbi barokk kamarazenekar Magyarországon, 1981-ben alakult Szombathelyen. Újító törekvései nagy feltűnést keltettek a zenei életben. Céljaul a barokk és a klasszikus zene korhű előadását tűzte ki, felhasználva a kor dokumentumait. Az alapító művészeti vezető, Németh Pál után 1999-től Kalló Zsolt, a zenekar koncertmestere irányítja az együttest. Hangszereik eredeti XVIII. századi mesterek munkái, vagy ezek másolatai. Előadásukban kamara és zenekari darabok, operák, oratórikus művek hallhatók. Több mint 60 hanglemezüik készült, melyek közül öt elnyerte az „Év hanglemeze” díjat. Felvételeiket a Hungaroton, a Quintana, a Harmonia Mundi, a Dynamic, a Naxos, és a Dorian Records

cégek adták ki. Opera- és Passió sorozatuk karmestere, Nicholas McGegan 13 lemezfelvételt készített a Capella Savariával. Emellett igazi ritkaságok is megtalálhatók lemezeiken: magyar művek a XVIII. századból, Druschetzky, Roman, A. Scarlatti, B. Marcello, Telemann, Werner, Naudot, Rameau, Fasch és Muffat művei. Magyarországon kívül 22 európai országban, Észak- és Dél-Amerikában, valamint Izraelben adtak hangversenyt. A magyar régizene fesztiválok (Sopron, Fertőd, Budapest, Zemplén) elmaradhatatlan résztvevői, de megfordultak már Brugge, Innsbruck, Regensburg, Göttingen, Halle, Utrecht, Zerbst hasonló rendezvényein is. Gyakran hallhatjuk őket rádió- és televízió műsorokban. A zenekart 1991-ben a megtisztelő Liszt-díjjal tüntették ki, 2006-ban pedig – a zenekar fennállásának 25 éves évfordulóján – a Prima Primissima szakmai és közönségdíját is nekik ítéltek Vas megyében. A kanadai Opus Magazine így ír róluk: „Európa egyik legjobb zenekara”.

Kalló Zsolt a Capella Savaria művészeti vezetője, koncertmestere és szólistája 1990-ben kitüntetéssel végzett a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémián, majd tanulmányait Végh Sándornál folytatta Salzburgban. Bejárta a világot több rangos kamaraegyüttes koncertmestereként (Sonora Hungarica, Aura Musicale, Concerto Armonico, Orfeo Zenekar), de szólistaként is ismertté vált TV-, rádió- és CD-felvételein keresztül. Az Authentic Quartett és a Trio Antiqua alapítója. Régizenei kurzusok meghívott professzora. Jelenleg a szombathelyi Művészeti Szakközépiskola és a győri Zeneművészeti Főiskola tanára. Tomasini, Kraus, Michael Haydn hegedűversenyeinek magyarországi bemutatója is az ő nevéhez fűződik.

A **Capella Cantorum** 2004-ben alakult Paulik Ákos kezdeményezésére és vezetésével, énekesek, karvezetők és ének- ill. karvezetés szakos diákok

és amatőrök közreműködésével. Elsősorban egyházzenei rendezvények rendszeres résztvevői, de eleget tettek már a szombathelyi, budapesti Tavaszi Fesztivál szervezői felkérésének is. Az együttes létszáma változó, a feladattól függően 8 és 20 fő között mozog. Az elmúlt években sikerrel szerepelnek a Capella Savaria partnereként a Austro-Hungarian Danube Music Festival rendezvénysorozat melki (Ausztria) hangversenyein, Haydn, Mozart, Schubert és mások misekompozícióinak és oratórikus alkotásainak megszólaltatóiként. Repertoárjukon elsősorban egyházzenei kompozíciók találhatók, a kis létszámnak megfelelően a reneszánsztól a korai romantika időszakáig.

Paulik Ákos 1968-ban született Nagykanizsán. Zenei tanulmányait a helyi zeneiskolában, a szombathelyi Zeneművészeti Szakközépiskolában és a budapesti Zeneakadémia Középiskolai Énektanár és Karvezető szakán

végezte Lőrincz Katalin, Deáky István, Legányné Hegyi Erzsébet, Lendvay Kamilló, Hartyányi Judit, Párkai István, Maklár József és Erdei Péter tanítványaként. Részt vett Jan Boeke, Hans van den Hombergh, Nikolaus Harnoncourt és Walter Moore szemináriumain, mesterkurzusain. 2004-ben énekesek, karvezetők és ének- ill. karvezetés szakos diákok és amatőrök közreműködésével megalapította a szombathelyi Capella Cantorum énekegyüttest, mellyel azóta résztvevői hazai és külföldi fesztiváloknak, egyházzenei rendezvényeknek. Énekesként (bariton) is színpadra lép.

Zádori Mária énekes tanulmányait Nagykanizsán kezdte Ivánkovich Ferencné irányításával. 1965-ben, még középiskolásként első díjat nyert a Magyar Rádió és Televízió 1965-ös Ki mit tud versenyén.

Alapító tagja az 1971-ben alakult ARS RENATA Szólóének-együttesnek, a

Magyar Bach Társaságnak és a Magyar Régizenei Társaságnak.

1971-től 1986-ig a Magyar Rádió és Televízió Énekkarának tagja.

A *Capella Savaria* (autentikus hangszereken játszó) barokk zenekarral és a Vashegyi György vezette *Orfeo Kamarazenekarral* megalakulása óta rendszeresen együttműködik. Mintegy 50 hanglezetfelvétetelének többségét is velük készítette a Hungaroton és a Quintana hanglezetkiadó cégeknél. Ezek közül négy (*Händel: Duets & Cantatas, Johannes Passion, Brockes Passion, valamint Monteverdi: Tancredi e Clorinda & Madrigali*) elnyerte az Év Hanglezete díjat. Rendszeresen fellép a Dr. Kamp Salamon vezette *Luthernia* énekkar hangversenyein.

1986 óta az Országos (ma Nemzeti) Filharmonia szólistája. Repertoárja a 16.-tól a 19. századig terjed.

1987-ben a Magyar Rádió Nívódíjával, 1989-ben pedig Liszt Díjjal tüntették ki. 1999-ben a megkapta Magyar Köztársaság Kiváló Művésze címet.

Szerepelt Európa szinte valamennyi országában, Londonban fellépett *Ton Koopmannal*, turnézott Ausztráliában, az *Australian Chamber Orchestra*-val, az Egyesült Államokban a *San Francisco-i Philharmonia Baroque Orchestra*-val (Nicholas McGegan vezényletével) és Izraelben. Rendszeres vendége a nagy régizenei fesztiváloknak (*Innsbruck, Gent, Regensburg, Göttingen, Karlsruhe, stb.*) és számos felvételt készített a *Westdeutsche Rundfunk* számára (Hermann Max), melyek közül 1998-ban jelent meg CD-n Johann Ludwig Bach Trauermusik-ja. Milánóban az *Il Giardino Armonico* (Giovanni Antonini) Bach-sorozatának szólistájaként szerepelt.

Különös gondot fordít a régi magyar muzsika ápolására, amit számtalan hangversenyének műsora és az *ARS RENATA Szólóének-együttessel* és a *Vagantes Trióval* készített lemezei (Magyar énekek a XVII. századból, Virágh László: Balassi-madrigálok) is tanúsítanak.

Fertőd ist die Stadt der Musik.

Hier hat J. Haydn gelebt, der der letzte Hofkomponist der Musikgeschichte war. Zwischen 1769-1790 wohnte er mit seinen Musikern und Sängern in Eszterháza, in dem damals auch als Musikhaus genannten Gebäude (Fertőd, Madách sétány 1.), in dessen oberen Flügel ein Museum seine Erinnerung bewahrt. Seine Werke, die in Eszterháza komponiert wurden, sein Lebenslauf und die Büste von Miklós Borsos stellen seine Genie dar. Daneben lassen sie uns daran erinnern, dass Haydn die fruchtbarste Periode seines Lebens und seiner Tätigkeit hier verbracht hatte.

Seine tiefe Gläubigkeit wird dadurch gezeigt, dass er fast alle seine Werke mit dem Gebet im Namen des Herrn (In nomine dei) begann, und mit einer Danksagung Laus Deo beendete.

Im Namen der städtischen Selbstverwaltung von Fertőd wurde ein J. Haydn - Gedankengesellschaft gegründet. Sie haben das 200. Todesjubiläum

von Haydn mit Konzerten und mit dem Auftritt der international anerkannten Musiker erinnerungsvoll gemacht.

Das CD beinhaltet die Konzertaufnahme (31. Mai 2009. rom-kath. St. Andreas Kirche Fertőd - Süttör) der Konzertserie.

„Oft, wenn ich mit Hindernissen aller art rang, die sich meinen Arbeiten entgegenstämten, wenn oft die Kräfte meines Geistes und Körpers sanken, und mir es schwer ward, in der angetretenen Laufbahn auszuhalten – da flüsterte mir ein geheimes Gefühl zu: es gibt hienieden so wenige der frohen und zufriedenen Menschen, überall verfolgt sie Kummer und Sorge, vielleicht wird deine Arbeit eine Quelle, aus welcher der sorgenvolle... Mann auf einige Augenblicke seine Ruhe und seine Erholung schöpft – dies war dann ein mächtiger Beweggrund vorwärts zu streben...”

J. Haydn

Adagio: Soprano

2

Aufnahme: Péter Takács
Deckplan und Photo: János Bertha

Abgabe: Städtische Selbstverwaltung
von Fertőd - 2009

Übersetzung: Zsófia Sebestyén

A címlapon Bory Jenő (1879-1959) szobrászművész alkotása látható, melyet herceg Esterházy Pál állíttatott „az örök harmóniák nemesszívú mes-
terének emlékére, őszinte kegyelele jeléül” a zeneszerző születésének 200.
évfordulója alkalmából, 1932-ben.